

การศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 3 A Study on Academic Administration in Small Schools under Maha Sarakham Educational Service Area Office 3

วันชัย พงสุพันธ์¹ ศิริ ถีอาสนา² และสมบัติ ฤทธิเดช³

Wanchai Phongsuphan¹, Siri Theeasana² and Sombat Rittidet³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ **ประการแรก** เพื่อมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับปฏิบัติของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน **ประการที่สอง** เพื่อเปรียบเทียบระดับปฏิบัติและศึกษาปัญหา และ**ประการที่สาม** เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 3 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนของโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 3 ปีการศึกษา 2552 จำนวน 280 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.75 วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เปรียบเทียบความแตกต่างโดยใช้สถิติ t- test และวิเคราะห์เนื้อหาข้อมูลเชิงคุณภาพ ผลการวิจัยพบว่า

ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีระดับปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนอยู่ในระดับมาก และเมื่อเปรียบเทียบระดับปฏิบัติของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สำหรับปัญหาของการบริหารงานวิชาการพบว่าครูผู้สอนยังขาดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการวัดผลและประเมินผลตามสาระการเรียนรู้ ที่ทำการสอนประจำชั้นเรียน ทำการสอนไม่ตรงตามวิชาเอกและความถนัดของตนเอง ขาดงบประมาณที่จะมาสนับสนุนงานวิชาการและขาดอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ขาดสื่อการสอนที่ทันสมัย ผู้บริหารสถานศึกษาขาดความเป็นผู้นำทางวิชาการให้ความสำคัญต่องานวิชาการน้อยเกินไป บุคลากรที่ทำการสอนขาดความกระตือรือร้นในการทำความเข้าใจหลักสูตรใหม่ และขาดเทคนิคในการสอนที่ทันสมัย ส่วนข้อเสนอแนะพบว่ากลุ่มตัวอย่างได้เสนอจัดการอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่องการวัดผลประเมินผลของสถานศึกษา เพื่อครูจะใช้เป็นแนวทางในการวัดประเมินผลแก่ผู้เรียน ควรมีการจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอที่จะบริหารงานวิชาการให้มีคุณภาพ และขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นมาช่วยในการจัดการศึกษา มีการจัดกิจกรรมในการทางงบประมาณมาสนับสนุนงานวิชาการ และจัดซื้ออุปกรณ์การเรียนการสอนให้เพียงพอจำนวนนักเรียน มีการจัดอบรมด้านเทคนิคการเรียนการสอนอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง

คำสำคัญ : การบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็ก เขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 3

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

² ศษ.ด. (การบริหารการศึกษา) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

³ DODT (Organization Development and Transformation) อาจารย์คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรม ในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข และตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ที่ได้กำหนดสาระเกี่ยวกับการศึกษาไว้ว่า บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปี ที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยมีหลักการจัดการศึกษาเป็นการศึกษาตลอดชีวิต สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ยึดหลักผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความ

สำคัญที่สุด มีการกระจายอำนาจการบริหาร การศึกษา ทั้งทางด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป ไปยังคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาโดยตรง เพื่อความคล่องตัว มีอิสระ รวดเร็ว มีความเข้มแข็งในการบริหารจัดการ สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย ซึ่งเป็นปัจจัยให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารจัดการ สามารถพัฒนากระบวนการเรียนรู้ได้อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2547 : 10)

สถานศึกษาเป็นหน่วยงานทางการศึกษาที่สำคัญ เป็นหน่วยงานปฏิบัติในการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นความสำคัญทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และความรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อพัฒนาคนให้มีความสมดุล โดยยึดหลักผู้เรียนสำคัญที่สุด ทุกคนมีความสามารถเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้ ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ ให้ความสำคัญต่อความรู้เกี่ยวกับตนเองได้ และความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคม สถานศึกษาจึงต้องจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้ป้องกันและแก้ไขปัญหา ฝึกปฏิบัติให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุล ปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ไว้ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ (สมศักดิ์ สินธุระเวชชัย, 2542 : 153)

การบริหารงานวิชาการเป็นงานหลักที่สำคัญในการบริหารและจัดการศึกษาในโรงเรียน ผู้บริหารสถานศึกษา ต้องมีความรู้ ความเข้าใจ ขอบข่ายของเนื้อหา และหลักการบริหารงานวิชาการ รวมไปถึงจัดการเรียนการสอนของครูอาจารย์ จัดให้มีการประชุมปรึกษาหารือเพื่อจะได้วางแผน ได้ถูกต้อง มีการจัดการบริหารที่ดีโดยมีเทคนิควิธีการ ที่จะทำให้สถานศึกษามีคุณภาพได้ การบริหารงานด้านวิชาการ เป็นภารกิจที่ยิ่งใหญ่ของผู้บริหารสถานศึกษา และเป็นหัวใจสำคัญ ในการพัฒนาสถานศึกษาให้มีความก้าวหน้า เป็นไป

อย่างมีคุณภาพได้ตามเป้าหมาย และความคาดหวังของหลักสูตร (สนั่น มีสัจธรรม, 2540 : 3)

ผู้บริหารสถานศึกษา ต้องถือเอางานวิชาการมาเป็นอันดับแรก เพราะหน้าที่ของสถานศึกษา คือ การจัดการกระบวนการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพสูงสุด การเป็นผู้นำทางด้านวิชาการโดยการทำงานร่วมกับครู กระตุ้นเตือนครู และประสานงานให้ครูทุกคนทำงานร่วมกัน เพื่อมุ่งจุดหมายอันเดียวกัน คือ ผู้เรียน มีคุณภาพงานวิชาการจึงเป็นงานที่พิสูจน์ความสำเร็จของสถานศึกษา หรืออีกนัยหนึ่งความสำเร็จของสถานศึกษา คือ เด็กที่เป็นผลผลิตของโรงเรียน มีคุณภาพ และมีคุณสมบัติตามที่หลักสูตรกำหนดคือ มีผลสำเร็จทางการเรียนสูง หรือเป็นไปตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ (ดริ บุญชู, 2546 : 16)

ครูผู้สอนเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในการจัดการเรียนการสอนให้แก่ผู้เรียน เป็นผู้จัดทำมวลประสบการณ์ต่างๆ ให้แก่ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามจุดประสงค์ของหลักสูตร ดังนั้นครูผู้สอนต้องสนใจใฝ่รู้ ศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรและนำหลักสูตรไปใช้ให้เกิดคุณภาพ ตรงตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

สภาพการจัดการศึกษาของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 3 ในโรงเรียนขนาดเล็ก มีการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน อยู่ 2 ช่วงชั้น คือ ช่วงชั้นที่ 1 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ช่วงชั้นที่ 2 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนขนาดเล็กมีจำนวนนักเรียนไม่เกิน 120 คน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 3 ได้จัดการศึกษาที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนพัฒนาคุณภาพชีวิต กระบวนการเรียนรู้ทางสังคม ทักษะพื้นฐานด้านการอ่าน การเขียน การคิดคำนวณ การคิดวิเคราะห์ และพื้นฐานความเป็นมนุษย์ นอกจากนี้เน้นการบูรณาการอย่างสมดุลในด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม และวัฒนธรรม และมีความยืดหยุ่น มีการจัดการศึกษาที่หลากหลายตามสภาพของแต่ละท้องถิ่น (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 3, 2551 : 15)

จากรายงานคุณภาพการจัดการศึกษาประจำปีของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 3 พบว่า

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนขนาดเล็กในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ต่ำกว่าเป้าหมายของเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 3 อยู่มากและมีแนวโน้มลดลงเมื่อตรวจสอบพบว่าสาเหตุของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้นักเรียนต่ำ เนื่องจากนักเรียนไม่ผ่านมาตรฐานสาระการเรียนรู้ ช่วงชั้น และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่โรงเรียนกำหนดไว้ แสดงให้เห็นว่าผลการดำเนินงานการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็กที่ผ่านมา การบริหารงานด้านวิชาการยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร อาจมีสาเหตุหลายประการ ทั้งในส่วนที่เป็นปัจจัย และกระบวนการในการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 3 ได้พยายามแก้ปัญหาด้วยการจัดหาพนักงานราชการ ครูอัตราจ้างของเขตพื้นที่การศึกษาเข้าไปเสริมด้านการเรียนการสอนในสถานศึกษาที่ขาดแคลนบุคลากรด้านการสอน และการขาดแคลนครูเฉพาะด้านรายวิชาแล้วก็ตาม ทางสถานศึกษาก็มีการแก้ปัญหาดังกล่าวร่วมกับเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 3 โดยส่งเสริมให้บุคลากรเข้ารับการฝึกอบรม ด้านการจัดการเรียนการสอน พร้อมทั้งประสานงานกับองค์การบริหารส่วนตำบล ช่วยจัดสรรงบประมาณในการจัดหาครูมาช่วยสอนในสถานศึกษาเพิ่มเติมอีก แต่ผลการดำเนินการก็เป็นเพียงการแก้ปัญหาได้เพียงชั่วคราวเท่านั้น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้นักเรียนก็ไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 3, 2551 : 35)

จากสภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กในด้านต่างๆ ที่กล่าวมาข้างต้นของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 3 พบว่า การบริหารงานวิชาการเป็นภารกิจหลักสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาที่ต้องบริหารงานตามขอบข่ายงานวิชาการทุกด้านให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชน ท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายเพื่อให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารจัดการที่ดีมีคุณภาพ ดังนั้นผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาระดับปฏิบัติของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน เกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

มหาสารคาม เขต 3 เพื่อจะได้นำข้อมูลมากำหนดเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพงานวิชาการของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพในโอกาสต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับปฏิบัติของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน เกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 3
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับปฏิบัติของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน เกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 3
3. เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 3

สมมติฐานการวิจัย

ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีระดับปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 3 แตกต่างกัน

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนของโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 3 ปีการศึกษา 2552

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเพื่อศึกษาและเพื่อเปรียบเทียบระดับปฏิบัติของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน เกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 3 ตามขอบข่ายการบริหารงานวิชาการของการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546 : 33) จำนวน 12 ด้าน ได้แก่

- 2.1 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
- 2.2 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
- 2.3 การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผล
การเรียนรู้
- 2.4 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
- 2.5 การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี
เพื่อการศึกษา
- 2.6 การพัฒนาแหล่งเรียนรู้
- 2.7 การนิเทศการศึกษา
- 2.8 การแนะแนวการศึกษา
- 2.9 การพัฒนาระบบประกันคุณภาพในสถาน-
ศึกษา
- 2.10 การส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน
- 2.11 การประสานความร่วมมือในการพัฒนา
วิชาการกับสถานศึกษาอื่น
- 2.12 การส่งเสริมและสนับสนุนแก่ บุคคล
ครอบครัว องค์กรหน่วยงาน และสถาบันอื่น

3. ขอบเขตด้านพื้นที่ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ

ด้านพื้นที่ที่ใช้ศึกษาครั้งนี้ คือ เขตพื้นที่การศึกษา
มหาสารคาม เขต 3 ที่ดูแลกำกับติดตามผลการจัดการศึกษา
ของสถานศึกษา ในเขตอำเภอโกสุมพิสัย อำเภอกุดรัง
อำเภอเชียงยืน และอำเภอชื่นชม จำนวน 83 โรงเรียน
ยกเว้นสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษาเอกชน

4. ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษาในครั้งนี้ คือ

4.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและ
ครูผู้สอนของโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มหาสารคาม เขต 3

4.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ระดับปฏิบัติของผู้บริหาร
สถานศึกษาและครูผู้สอน เกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ
จำนวน 12 ด้าน ดังกล่าว

วิธีการดำเนินการวิจัย

วิธีการวิจัยมีดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร
สถานศึกษา และครูผู้สอนของโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 3 ปีการศึกษา 2552
จำนวนทั้งสิ้น 545 คน แบ่งออกเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา
จำนวน 83 คน ครูผู้สอน จำนวน 462 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร
สถานศึกษา และครูผู้สอนของโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 3 ปีการศึกษา 2552
แบ่งเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา 68 คน ครูผู้สอน 212 คน
รวม 280 คน ซึ่งการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
ดังกล่าวใช้หลักการของ R.V. Krejcie และ D.W. Morgan
(บุญชม ศรีสะอาด, 2545 : 34) การได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง
ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังต่อไปนี้

1. กำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้ตารางของ R.V.
Krejcie และ D.W. Morgan พบว่าได้จำนวนประชากร
กลุ่มตัวอย่าง 280 คน
2. กำหนดสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละอำเภอ
3. กำหนดกลุ่มตัวอย่างจากข้อ 2 โดยการสุ่ม
อย่างง่ายจนได้จำนวนครบตามที่ต้องการ

เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม
จำนวน 1 ฉบับ มี 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามสภาพภาพทั่วไปของ
ผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ
(Checklist) ประกอบด้วย การดำรงตำแหน่ง ระดับ
การศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามระดับปฏิบัติของ
ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนเกี่ยวกับการบริหารงาน

วิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก ลักษณะเป็นแบบสอบถาม
มาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale)

ตอนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิด (Open ended) เพื่อ
ศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะการบริหารงานวิชาการของ
ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนของโรงเรียนขนาดเล็ก
ขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ ผู้วิจัย
ได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ศึกษาตำรา เอกสาร ผลงานวิทยานิพนธ์ งานวิจัย
ที่เกี่ยวข้องในเรื่องระดับปฏิบัติของผู้บริหารสถานศึกษาและ
ครูผู้สอนของโรงเรียน เกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ

2. การสร้างเครื่องมือซึ่งได้แก่แบบสอบถามเกี่ยวกับ
ระดับปฏิบัติของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนของ
โรงเรียนขนาดเล็กเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการครั้งนี้
ผู้วิจัยได้อาศัยกรอบการทำงานโรงเรียนขนาดเล็กของ
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและได้ประยุกต์
เครื่องมือจากงานวิจัยของ ประเวศ ปิงชัย (2549 : 160)
มาจัดทำเป็นแบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้

3. นำแบบสอบถามปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา ตรวจสอบ
ความเหมาะสมเนื้อหาและตรวจแก้ไขสำนวน ภาษา ความ
ถูกต้องของเนื้อหาและวัตถุประสงค์ของการวิจัย แล้วนำมา
ปรับปรุงแก้ไข

4. นำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ
ความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ระหว่างข้อคำถาม
กับจุดประสงค์การวิจัยโดยผู้เชี่ยวชาญประเมินแบบสอบถาม
โดยใช้สูตร IOC

5. นำแบบสอบถามที่ได้รับการตรวจสอบแล้วไป
ทดลองใช้ (Try out) กับผู้บริหารสถานศึกษา และครู
ผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มหาสารคาม เขต 1 ไม่ใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด

6. วิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยใช้สูตร
การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่าย ของ Pearson
ได้ข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.27 - 0.81

7. นำแบบสอบถามที่หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ
มาแล้ว มาหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา
ของครอนบาค ผลปรากฏว่าได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.75

8. นำแบบสอบถามไปจัดพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์แล้ว
นำไปเก็บข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยจะดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน
ดังนี้

1. ประสานกับบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏ
มหาสารคาม เพื่อจัดทำหนังสือถึงผู้อำนวยการสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 3 เพื่อขออนุญาต
เก็บข้อมูล เพื่อทำการศึกษาวิจัยสำหรับวิทยานิพนธ์ กับ
ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็ก
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 3

2. ประสานกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม
เขต 3 ขอความร่วมมือไปยังผู้บริหารสถานศึกษาสถานศึกษา
โรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม
เขต 3 เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามและ
เก็บข้อมูล

3. ส่งแบบสอบถามและรับแบบสอบถามโดยผ่าน
ศูนย์ประสานงานของแต่ละอำเภอ สำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามหาสารคาม เขต 3

4. เก็บแบบสอบถามได้คืนทั้งหมด จำนวน 280 ชุด

5. นำข้อมูลที่เก็บได้มาวิเคราะห์ตามที่วางแผนไว้

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้
การประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้บริหาร
สถานศึกษา และครูผู้สอน ใช้การแจกแจงความถี่
(Frequency) และการหาค่าร้อยละ (Percentage)

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับปฏิบัติของ
ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนเกี่ยวกับการบริหารงาน
วิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก ใช้การหาค่าเฉลี่ย และการหา
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติ
t-test

3. การวิเคราะห์การตอบคำถามปลายเปิดของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน ในประเด็นปัญหาและข้อเสนอแนะต่างๆ โดยสรุปแล้วนำเสนอในเชิงบรรยาย

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยมีดังนี้

1. สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ดำรงตำแหน่งเป็นครูผู้สอน จำนวน 212 คน คิดเป็นร้อยละ 75.71 ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 24.29 ระดับการศึกษา ระดับปริญญาตรี จำนวน 240 คน คิดเป็นร้อยละ 85.71 ระดับการศึกษาปริญญาโท จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 14.29 ด้านประสบการณ์ในการทำงานส่วนใหญ่มีประสบการณ์ระหว่าง 21 ปีขึ้นไป จำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 35

1. ระดับปฏิบัติของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 3 โดยวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยทั้ง 12 ด้านได้ผลสรุป ดังนี้

1.1 ด้านพัฒนาหลักสูตร

ผู้บริหารสถานศึกษามีระดับปฏิบัติ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ระดับการปฏิบัติมากที่สุด คือ ได้ศึกษาสภาพปัญหา ความต้องการของท้องถิ่นในการจัดทำพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

ครูผู้สอนมีระดับปฏิบัติ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีระดับการปฏิบัติมากที่สุด คือ ดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการฝ่ายต่างๆ ในการจัดทำหลักสูตร

1.2 ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้

ผู้บริหารสถานศึกษามีระดับปฏิบัติ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ระดับการปฏิบัติมากที่สุด คือ ส่งเสริมให้นักเรียนสามารถวางแผนทิศทางการเรียน

ครูผู้สอนมีระดับปฏิบัติ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ระดับการปฏิบัติมากที่สุด คือ กิจกรรมการเรียนรู้เน้นให้ผู้เรียนเรียนรู้จากแหล่งวิทยาการต่างๆ

1.3 ด้านการวัดผลประเมินผล

ผู้บริหารสถานศึกษามีระดับปฏิบัติ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ระดับการปฏิบัติมากที่สุด คือ ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูใช้วิธีการวัดและประเมินผลอย่างหลากหลายสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ และความแตกต่างระหว่างบุคคล

ครูผู้สอนมีระดับปฏิบัติโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ระดับการปฏิบัติมากที่สุด คือ ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูใช้วิธีการวัดและประเมินผล อย่างหลากหลายสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ และความแตกต่างระหว่างบุคคล

1.4 ด้านการวิจัย เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษามีระดับปฏิบัติ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ระดับการปฏิบัติมากที่สุด คือ ส่งเสริมและสนับสนุนให้แต่ละชั้นเรียนมีการจัดทำแฟ้มสะสมงานเป็นรายบุคคล

ครูผู้สอนมีระดับปฏิบัติโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ระดับการปฏิบัติมากที่สุด คือ ส่งเสริมและสนับสนุนให้แต่ละชั้นเรียนมีการจัดทำแฟ้มสะสมงานเป็นรายบุคคล

1.5 ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี

ผู้บริหารสถานศึกษามีระดับปฏิบัติ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ระดับการปฏิบัติมากที่สุด คือ ส่งเสริมให้มีการใช้สื่อ นวัตกรรมทางการศึกษาในการจัดการเรียนการสอนตรงกับสาระการเรียนรู้

ครูผู้สอนมีระดับปฏิบัติ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยระดับการปฏิบัติมากที่สุด คือ ส่งเสริมให้มีการใช้สื่อนวัตกรรมทางการศึกษาในการจัดการเรียนการสอนตรงกับสาระการเรียนรู้

1.6 ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้

ผู้บริหารสถานศึกษามีระดับปฏิบัติ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ระดับการปฏิบัติมากที่สุด คือ มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองจากแหล่งเรียนรู้

ครูผู้สอนมีระดับปฏิบัติ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ระดับการปฏิบัติมากที่สุด คือ มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองจากแหล่งเรียนรู้อื่นๆ

1.7 ด้านการนิเทศการศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษามีระดับปฏิบัติ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ระดับการปฏิบัติมากที่สุด คือ กำหนดบุคลากรรับผิดชอบงานนิเทศ

ครูผู้สอนมีระดับปฏิบัติ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ระดับการปฏิบัติมากที่สุด คือ กำหนดบุคลากรรับผิดชอบงานนิเทศ

1.8 ด้านการแนะแนวการศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษามีระดับปฏิบัติ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ระดับการปฏิบัติมากที่สุด คือ สนับสนุนให้คำปรึกษา ช่วยเหลือ แนะแนวการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น

ครูผู้สอนมีระดับปฏิบัติ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ระดับการปฏิบัติมากที่สุด คือ ส่งเสริมให้มีการจัดทำแฟ้มนักเรียนเป็นรายบุคคล

1.9 ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษามีระดับปฏิบัติ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ระดับการปฏิบัติมากที่สุด คือ มีการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ครูผู้สอนมีระดับปฏิบัติ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ระดับการปฏิบัติมากที่สุด คือ มีการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา

1.10 ด้านการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน

ผู้บริหารสถานศึกษามีระดับปฏิบัติ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ระดับการปฏิบัติมากที่สุด คือ สถานศึกษาเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้จากวิทยากร

ครูผู้สอนมีระดับปฏิบัติ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ระดับการปฏิบัติมากที่สุด คือ มีการเผยแพร่ข่าวสารงานด้านวิชาการแก่ชุมชน

1.11 ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนากับสถานศึกษาอื่น

ผู้บริหารสถานศึกษามีระดับปฏิบัติ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ระดับการปฏิบัติมากที่สุด คือ ส่งเสริมให้มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้

ครูผู้สอนมีระดับปฏิบัติ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ระดับการปฏิบัติมากที่สุด คือ ส่งเสริมให้มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้

1.12 ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนแก่ บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่น

ผู้บริหารสถานศึกษามีระดับปฏิบัติ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ระดับการปฏิบัติมากที่สุด คือ สถานศึกษาบริการชุมชนด้านอาคารสถานที่

ครูผู้สอนมีระดับปฏิบัติ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ระดับการปฏิบัติมากที่สุด คือ สถานศึกษาบริการชุมชนด้านอาคารสถานที่

3. เปรียบเทียบระดับปฏิบัติของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 3 โดยได้ผลสรุปดังนี้

ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน มีระดับปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ทั้ง 12 ด้าน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

4. ปัญหาในการดำเนินการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาครูผู้สอนในสถานศึกษายังขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการวัดผลและประเมินผลตามสาระการเรียนรู้ สถานศึกษาขนาดเล็กขาดแคลนบุคลากรที่ทำการสอนประจำชั้นเรียน บุคลากรทำการสอนสอนไม่ตรงตามวิชาความถนัดของตนเอง ขาดงบประมาณที่จะมาสนับสนุนงานวิชาการ และยังขาดอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนก็ไม่มีเพียงพอกับจำนวนนักเรียน ขาดสื่อการสอนที่ทันสมัย ผู้บริหารสถานศึกษาขาดความเป็นผู้นำทางวิชาการให้ความสำคัญต่องานวิชาการน้อยเกินไป มีการพัฒนาบุคลากรให้มีความสามารถในการผลิตสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัย บุคลากรที่ทำการสอนขาดความกระตือรือร้นในการทำความเข้าใจหลักสูตรใหม่ และขาดเทคนิคในการสอนที่ทันสมัย

5. ข้อเสนอแนะ สถานศึกษาควรมีการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่องการวัดผลประเมินผลของสถานศึกษา เพื่อครูจะใช้เป็นแนวทางในการวัดประเมินผลแก่ผู้เรียน ควรมีการจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอที่จะบริหารงานวิชาการให้มีคุณภาพ และขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นมาช่วยในการจัดการศึกษา มีการจัดกิจกรรมในการทางงบประมาณมาสนับสนุนงานวิชาการ และจัดซื้ออุปกรณ์การเรียนการสอนให้เพียงพอ กับจำนวนนักเรียน มีการจัดอบรมด้านเทคนิคการเรียนการสอน อย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยมีประเด็นสำคัญนำมาอภิปรายผลดังนี้

1. ระดับปฏิบัติของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 3 อภิปรายผล ดังนี้

1.1 ระดับปฏิบัติของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนเกี่ยวกับงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 3 ด้านการพัฒนาหลักสูตร อยู่ในระดับมาก เนื่องจากในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีการดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการฝ่ายต่างๆ รับผิดชอบ พร้อมทั้งสนับสนุนส่งเสริมให้ครูได้มีความรู้เกี่ยวกับการใช้หลักสูตร มีการจัดเตรียมเอกสารหลักสูตร แผนการสอนกำหนดการสอน เอกสารคู่มือให้ทันต่อความต้องการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ผจกญ ฤณดา (2540 : 95) ได้ศึกษาและวิจัยเกี่ยวกับสภาพและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนกัณดาร สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองเชียงราย ที่พบว่า สถานศึกษาต้องมีการจัดทำแผนงานและโครงการทางวิชาการให้เหมาะสมกับหลักสูตรที่ใช้ในห้องเรียน การควบคุม กำกับ ติดตามให้ครูผู้สอนดำเนินการกำหนดการสอนและแผนการสอน เอกสาร คู่มือครู ที่กำหนดไว้ ก่อให้เกิดผลต่อผู้เรียนมีความรู้ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

1.2 ระดับปฏิบัติของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนเกี่ยวกับงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 3 ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก พบว่าสถานศึกษาได้มีการส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนและเปิดโอกาสให้นักเรียนสร้างความรู้ของตนเอง สร้างความเข้าใจร่วมกันในการทำงานกลุ่ม ครูผู้สอนและผู้เรียนต้องมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีในการแก้ปัญหา วางแผน ตัดสินใจ ได้วาทะการอภิปรายกลุ่มร่วมกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมัย สมสงวน (2545 : 83) ที่ศึกษาความต้องการและความพึงพอใจในการบริหารวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนตามทัศนะของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเลย พบว่า ความต้องการและความพึงพอใจในการบริหารวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนตามทัศนะของครูผู้สอน เห็นว่า ควรมีการประชุม อบรม เกี่ยวกับด้านการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน

1.3 ระดับปฏิบัติของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนเกี่ยวกับงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 3 ด้านการวัดผลประเมินผล อยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะการส่งเสริมให้ครูผู้สอนมีความรับผิดชอบในการวัดและประเมินผล ตลอดจนถึงการจัดกิจกรรมการสอนและซ่อมเสริมให้แก่แก่นักเรียนที่มีปัญหาด้านการเรียนรู้ และมีการวางแผนการดำเนินการวัดผลและประเมินผลอย่างเป็นระบบอย่างต่อเนื่องนั้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณรงค์ฤทธิ์ ปรีชาหนูกุล (2542 : 105) ที่ได้ศึกษาและวิจัยแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดเทศบาลเมืองลำพูน พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ครูผู้สอนมีการวัดผลประเมินผลที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายและเนื้อหาของหลักสูตรพร้อมทั้งมีการกำหนดเป้าหมายและวางแผนไว้ล่วงหน้าอย่างชัดเจนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

1.4 ระดับปฏิบัติของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนเกี่ยวกับงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 3 ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา อยู่ในระดับมาก เนื่องจากเพื่อ

ให้การจัดการศึกษามีคุณภาพ สถานศึกษาจึงต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้แต่ละชั้นเรียนมีการจัดทำแผนสะสมงานเป็นรายบุคคล เพื่อศึกษาผู้เรียนกรณีเป็นรายบุคคลและมีการวัดผลประเมินผลผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอและใช้วิธีที่หลากหลาย ครูผู้สอนสามารถนำผลการวิจัยชั้นเรียนมาปรับปรุง พัฒนา หาแนวทางแก้ไขการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม

1.5 ระดับปฏิบัติของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนเกี่ยวกับงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 3 ด้านการพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยี อยู่ในระดับมากเนื่องจากสถานศึกษามีการส่งเสริมให้มีการใช้สื่อนวัตกรรมทางการศึกษาในการจัดการเรียนการสอนได้ตรงตามสาระการเรียนรู้ และมีการจัดเก็บข้อมูลมาวิเคราะห์ เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาสื่อนวัตกรรมต่างๆ ปรับปรุงและพัฒนาให้มีคุณภาพและเป็นระบบ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชโลม ภิงคารวัฒน์ (2531: 97) ที่พบว่าสถานศึกษาดำเนินการจัดระบบสารสนเทศต้องครอบคลุมเรื่องและประเด็นที่จำเป็น มีความเชื่อถือได้ ความเป็นปัจจุบันสามารถเรียกใช้ได้ในเวลาที่ต้องการ

1.6 ระดับปฏิบัติของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนเกี่ยวกับงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 3 ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก เนื่องจากสถานศึกษามีการปรับสภาพพื้นที่ ภูมิทัศน์ และสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาให้เป็นแหล่งเรียนรู้ของผู้เรียน และมีการประชาสัมพันธ์ให้ผู้เรียนได้เห็นความสำคัญในการค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมได้ด้วยตนเองจากแหล่งเรียนรู้ในห้องสมุด ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา สร้างองค์ความรู้ให้แก่ตนเองได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิษุณ พลรงค์ (2545 : 105) ที่ได้ศึกษาและวิจัยเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกระบี่ พบว่า ผู้เรียนส่วนใหญ่มีการใช้แหล่งเรียนรู้ควบคู่กับการเรียนการสอน มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากเนื่องจากมีแหล่งเรียนให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้ามากมาย

1.7 ระดับปฏิบัติของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนเกี่ยวกับงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 3 ด้านการนิเทศการศึกษา อยู่ในระดับมาก พบว่าการส่งเสริมให้ครูมีการประชุมวางแผนร่วมกัน ในการกำหนดทิศทางการนิเทศภายในกับครูผู้สอน และผู้บริหารสถานศึกษาทำหน้าที่ในการนิเทศภายในสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอและทั่วถึง สอดคล้องกับ สุเชษฐ์ ประชากุล (2542 : 80) ได้ศึกษาวิจัย เรื่องการใช้กระบวนการนิเทศภายในที่โรงเรียนวัดสนามไชย จังหวัดลพบุรี พบว่าภายหลังจากการใช้ขั้นตอนการนิเทศภายในแล้ว ครูผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการการนิเทศภายในโรงเรียนเพิ่มมากขึ้น

1.8 ระดับปฏิบัติของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนเกี่ยวกับงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 3 ด้านการแนะแนวทางการศึกษา อยู่ในระดับมาก พบว่าสถานศึกษามีการประชุมร่วมกันระหว่าง ผู้ปกครองนักเรียนกับสถานศึกษา เพื่อปรึกษาหารือแก้ไขปัญหาด้านการจัดการศึกษาทุกภาคเรียน และมีการบริการแนะแนวในสถานศึกษาด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของ พงพุด หมดบัน (2543 : 94) ที่ได้ศึกษาวิจัย เรื่องการบริหารงานแนะแนวในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย โดยพบว่าครูทุกคนควรเป็นครูแนะแนวจะได้แนะนำคอยช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ในการแก้ปัญหาต่างๆ และมีการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับเด็กทุกคน เป็นรายกรณี มีการแต่งงานผู้รับผิดชอบงานแนะแนวของโรงเรียนและห้องเรียนอย่างชัดเจน

1.9 ระดับปฏิบัติของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนเกี่ยวกับงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 3 ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพในสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก พบว่าสถานศึกษามีการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี และพัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปี มีการติดตามตรวจสอบและประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิมลวรรณ รชตะไพโรจน์ (2544 : 105) ได้ศึกษาและวิจัย

เกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาและครูโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาในจังหวัดลำพูน โดยพบว่าในภาพรวมผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนและครูผู้สอนมีระดับปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ในด้านการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อที่จะยกระดับคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพนั้น จะต้องประกันคุณภาพด้านผู้เรียนจนเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย

1.10 ระดับปฏิบัติของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนเกี่ยวกับงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 3 ด้านการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน อยู่ในระดับมาก เนื่องจากโดยที่สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ชุมชน ผู้รู้ ภูมิปัญญาเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาตามที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้ให้ผู้ปกครองร่วมกันวางแผนในการจัดการศึกษา เผยแพร่ข่าวสาร งานด้านวิชาการ ให้แก่ชุมชนได้รับทราบอย่างต่อเนื่อง

1.11 ระดับปฏิบัติของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนเกี่ยวกับงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 3 ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการ กับสถานศึกษาอื่น อยู่ในระดับมาก พบว่า สถานศึกษาได้มีการนำเอาทรัพยากรและภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการศึกษา และชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับสภาพความต้องการของท้องถิ่น พร้อมทั้งประสานงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งภาครัฐและเอกชนร่วมกันพัฒนาแหล่งเรียนรู้และวิทยาการในชุมชน และมีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ผลงานทางวิชาการแก่สถานศึกษาอื่นๆ อย่างสม่ำเสมอสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญเลิศ ทิพพร (2543 : 97) ได้ศึกษาและวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาตามทัศนะของบุคลากรในชุมชน อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ที่พบว่า ชุมชนมีความพร้อมที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาให้แก่โรงเรียนอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุทธิรักษ์ ปิณฑกานนท์ (2543 :

101) ที่พบว่า ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาทุกขั้นตอน

1.12 ระดับปฏิบัติของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนเกี่ยวกับงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 3 ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่น อยู่ในระดับมาก พบว่า สถานศึกษาและชุมชนร่วมกันใช้สถานที่สภาพแวดล้อมของชุมชนเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการจัดการเรียนรู้ สนับสนุนใช้ทรัพยากรท้องถิ่นในการจัดการศึกษา และให้มีการจัดการนิทรรศการแสดงผลงานทางวิชาการของนักเรียนและชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยของ อรอนงค์ ธรรมกุล (2539 : 89) ที่ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในกระบวนการพัฒนาท้องถิ่น โดยพบว่า กลไกสำคัญที่ส่งเสริมและสนับสนุนให้สมาชิกขององค์กร บุคคล ครอบครัว มีความสัมพันธ์กันแบบเครือข่ายตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มาตรา 12 ที่กำหนดให้บิดามารดา ซึ่งเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองหรือผู้ปกครองตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เป็นการจัดการศึกษาให้บุตรหรือบุคคลผู้อยู่ในความปกครองของครอบครัว โดยต้องจัดตามแผนการจัดการศึกษาที่ครอบครัวและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร่วมกันกำหนด

2. การเปรียบเทียบระดับปฏิบัติของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 3

โดยภาพรวมมีความแตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภาพ สุธอย (2545 : 82) ที่พบว่า สภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ตามระดับปฏิบัติของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีความแตกต่างกัน ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีบทบาทและหน้าที่ที่ต่างกันแต่ความต้องการที่จะพัฒนาสถานศึกษาให้คุณภาพของผู้เรียนให้ได้ตามมาตรฐานการเรียนตามช่วงชั้นมีความต้องการตรงกัน จึงต้องร่วมกันพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยศึกษาสภาพปัญหาความต้องการ วิเคราะห์

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี,
สำนักงาน. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

- พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545.
กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- ชโลมใจ ภิงคารวัฒน์. (2531). **ระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อพัฒนาคุณภาพ**. นครสวรรค์ : รุ่งเรืองสาส์นการพิมพ์.
- ชูศักดิ์วิชญ์ แสนปัญญา. (2546). “ห้องสมุดแหล่งเรียนรู้ที่ผู้บริหารไม่ควรลืมในการปฏิรูปการศึกษา, **วารสารวิชาการ**. 6(9) : 43; กันยายน.
- ดารี บุญชู. (2546). “การใช้ประโยชน์จากแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา,” **วารสารวิชาการ**. 8(1) : 1 มกราคม - มีนาคม.
- นวลจันทร์ หงษ์อินทร์. (2544). **การศึกษาสภาพปฏิบัติจริงและปัญหาการบริหารงานวิชาการตามทัศนะของผู้บริหารและครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา**. นครราชสีมา : วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- บุญเลิศ ทิพจร. (2544). **แนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาตามทัศนะของบุคคลในชุมชนอำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่**. เชียงใหม่ : การค้นคว้าอิสระ ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ประเวศ ปิงชัย. (2549). **การศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1**. เชียงใหม่ : วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ผจน กุณา. (2540). **สภาพและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนกัณดาร สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย**. เชียงราย : การค้นคว้าแบบอิสระ ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พงพุธ หมดบัน. (2543). **การบริหารงานแนะแนวในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย**. เชียงราย : การค้นคว้าอิสระ ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วิชาการ, กรม. (2539). **การประกันคุณภาพการศึกษา**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- วิชุดน พลรงค์. (2542). **สภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกระบี่**. เลย : การค้นคว้าอิสระ ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- วิมลวรรณ รัชตะไพโรจน์. (2544). **ความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาในจังหวัดลำพูน**. ลำพูน : การค้นคว้าอิสระ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สมัย สมสงวน. (2545). **ความต้องการและความพึงพอใจในการบริหารวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน ตามทัศนะของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเลย**. เลย : การค้นคว้าอิสระ ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- สนั่น มีสัจธรรม. (2540). **หลักสูตรและการบริหารวิชาการ**. กรุงเทพฯ : เอสดีเพรส.
- สุทธิรักษ์ ปิณฑกานนท์. (2545). **การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา**. เชียงใหม่ : การค้นคว้าอิสระ ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อรอนงค์ ธรรมกุล. (2539). **การมีส่วนร่วมของชุมชนในกระบวนการพัฒนาท้องถิ่น**. เชียงใหม่ : การค้นคว้าอิสระ ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

